

16

88

HYPOMNEMATA POLITICA,
DE
RATIONE STATUS
PRÆSIDE
M. CASPARE ALEXANDRI
publicè disputabit
BOGISLAUS à Somnis
in Auditorio minori,
ad diem V. Octobr.

WITTEBERGÆ, Excudebat Johannes Hake, 1653

88

HYPOMNEMATA POLITICA.
De
RATIONE STATUS.

I. **C**um honesta utilibus cedunt, ratio status vocatur. Livius Lib. XX. III. c. XIV. Nam sola virtute niti, nec possis ubiq; nec expedit. Lucanus Lib. VIII. Pharsal.

— — *Fatis accede Deisq;*

Et cole felices, miseros fuge.

Rohanus Trutin. Stat. Europ. *Principes subditis suis imperant; ratio status etiam Principibus. Quanto autem princeps subditis suis est sublimior, tanto plus in cognitione status sui rationis, pra omnibus aliis ejusdem actionibus situm est.*

II. Ratio status alia perversa, alia recta est. Illa & scelera patrat; nec sibi putat turpe, quod aliis fuit fructuosum. Vellejus Lib. II. c. III. Hac non tota abit ab honesti tramite; sed in gradu saltem subsistit, & tempori serviens quiescit interea, dum utilitas Reipublicae postulat. H. Grot. Lib. I. de Jur. bel. & Pac. c. II. n. I. Hoc ipsum enim quod Honestum dicimus, pro materia diversitate, modo ut ita dicam in puncto consistit, ut si vel minimum inde abeat, ad vitium deflectas; modo liberius habet spacium, ita ut & fieri laudabiliter, & sine turpitudine omitti aut aliter fieri possit: ferme, quomodo ab hoc esse ad hoc non esse statim fit transitus; at inter aliter adversa, ut album & nigrum, reperire est aliquid interpositum, sive mixtum, sive reductum utrinq;.

III. Principes connubia ex Potentia eligere, ratio status est. Ita Meleander in Barclai Argenide Lib. III. *Privatorum est, inquit, eligere matrimonia ex amicitia affectu vel morum concordia. Nobis illa suavitas exuenda. Regum enim fortuna est, ut nunc indignos & exosos per sanctissima fœdera conjungant; nunc omnium nexum jura, omninq; sanguinis charitatem inhumana necessitas*

A 2

negli-

negligae. *Charissimus esse solet; qui utilitate praecipua potentiam nostram alit; & affinitates pulcherrime censentur, quaecumq; regna stabiliunt. Rectè, dum non excludant candorem ac fidem. Impiè verò ista, quæ subjicit. Scio à regibus filias aut sorores spargi in eos, quos fallere amicitia specie volunt, vel ad tempus placere; nihil, deinde sui sanguinis pignoribus, nihil nominum quæ mutuo inierunt reverentia motos, pacem & bella ex temporum & fortuna & stimare ingenio.*

IV. Cum hoste quoq; pacem sancire Infantum matrimonii Principes, ratio status est; Si forte ex summa injuria magna oriatur gratia. Gramondus Lib. I. *Eo anno confirmanda Gallos inter & Hispanos pacti, proponitur sedus inter utramq; gentem & fidei pignus, matrimonia duo, quæ Ludovicus Anna, Philippus Elizabethæ sociantur. Et Lib. XIII. Idem caput Restitutioni Friderici Palatini adjectum memorat; Si Friderici Filius, futurus ex pacta Restitutione Palatinus & Elector, filie Imperatoris nupsit; intereaq; dum adolescet, si in aula Imperatoris educabitur.*

V. Ratio status est, Reginas Virgines abstinere à matrimonio. Ne dum indulgeant sibi, amore populi excidant. Camdenus. Lib. III. *Hist. Inter difficillimas has de nuptiis cogitationes, in quas temporum ratio ex quadam necessitate eam subinde conserat, illam apud animum certo constituisse opinati sunt nonnulli, quod coelibatu magis quam nuptiis, & Republicæ & suæ gloria posset consulere. Vtique prævicit, si subditio nuberet, sibi ex disparitate dedecus contracturam & ad domesticas similitates & turbas faces accensuram. Si extero, & se & populum externo iugo subjetturam, religionemque in periculum devocaturam; non oblita, quam infelix fuerit Mariæ Sororis cum Philippo extero connubium; & quam infestum illud pro avi Edwardi IV. qui primus Regum Angliæ à Normannica victoria, subditam in uxorem acceperat. Gloriam etiam, quæ sibi in nupta integra & indelibata mansit, in maritum nuptiis transcribendam timuit. Præterea à periculis ex conceptione & puerperio à medicis & mulierculis ex abditis causis objecta, quæ sæpe antea observabantur, admodum deterruerunt.*

VI. De Religione statuere Principem, ratio status non prohibet; verbo DE Iudice. Mariana Lib. I. de Rege & Regis Institut. c. X. *De Religione inquit nihil Princeps statuatur. Sed fallit ille verbo; quo soli Pontifici Religionis arbitrium asserit. Frustrâ; nam & sacrorum cura pars civitatis est, Majestatis regenda imperio. Aristoteles Lib. VII. Polit. c. VIII. Præstitit ea gloria, etiam in novo Fœdere, Constantinus Imperator, convocata Nicææ Synodo. De qua ita Eusebius de vita Constantii Lib. III. c. XIII. Cū igitur multa essent ex utraq; parte proposita, magnaq; controversia in ipso disputationis ingressu concitata: Imperator toleranter ac placidè omnibus animum attendere studio acri prolatas sententias seorsim excipere: vicissim ferrâ opem utriq; disceptantium parti, eos magna cum contentione digladiantes paulatim reconciliare: conferre cum singulis comiter & benignè sermonem: usq; eo, ut tandem eos in omnibus rebus, quæ in questionem aliquando venissent, eum conspirantes animis, tum opinionibus adeo consentientes redderet, ut non modo concursus fides inter eos vigeret, sed etiam unum idemq; tempus in salutari festo Paschatis celebrandum observandum ab omnibus concederetur.*

VII. Diversas admittère in provinciam Religiones, cum nequeant vitari, ratio status est; ne ejectis colonis, vastitas atq; solitudo in agros inducatur. Campanella de Monarchia Hispaniæ. c. IX. & Mariana Lib. III. de Reg. & Regis Institut. c. XVII. factum improbant, & mala inde Gallia Germaniæve accufant; immemores suarum cladum, quas rigidior illa Hispanica inquisitio intulit. Sed de Gallia Foxium illi Gallum, in gravissima ad Regem oratione audiant; quæ Thuanus Lib. LIX. edidit. *Ex quorum consilio, inquit, re, de diversarum religionum concertationibus, toties in hoc consistorio agitata placuit, ut ad placandam DE Iram & turbas in regno componendas, mitigata Regum severitate, pax æquâ conditionibus sanciretur; edictaq; ea de re condicerentur, quorum æquitas atq; utilitas vel ex eo æstimanda venit, quod ut statim factis quies Gallia parta est; violatis, bellum per totum regnum repente exarsit. Idem Germania testatur, prout Passaviensi Transactioni & Pacis Religiosæ conditio nibus aut stetit, aut inde recessit.*

VIII. Usitata sed impia ratio status est, religionibus Gentes
vicinas concitare atq; collidere. Id Hispanus, id Gallus ag-
git. Rohanzus Trut. stat. Europ. discurs. I. In Gallia, ubi multi sunt
protestantes, Catholici tamen primas obtinent, Rex ab Hispano
stimulandus est, illos ut expellet: Papa monendus ut idem apud Re-
gem urgeat; simul tamen Protestantes animandi, utq; auxilia pro-
mittenda quo bellum intestinum inde suscitetur. Quod si Rex hoc
olfaciens, eo trahi nequeat, cum Catholici ipsi adversus Regem sunt
conciandi, usque talem, qui hereticis plus nimio conniveat, viri-
bus omnibus illis assistendum; Papa etiam, si fieri potest, implican-
dus. Angli in Flandria & Hispania collegia erigenda, ubi in Reli-
gione Catholica diligenter informetur juvenus, speciali munificen-
tia, hac etiam Theologia inculcanda, Martyrii coronam & Para-
disum ipsam promereri, dummodo Hispanica potentia serviat. In
Germania Imperium penes Domum Austriacam conservandum
sub velo religionis & quasi hisce mediis Christiani contra Turcas de-
fendantur. In Helvetia Catholicis instillanda spes est, Protestan-
tes ipsis in pradam datum iri. In Belgio, longevis armorum indu-
ciis, schisma quoddam spergendum. His contraria omnia Gal-
lus ac amat studetq; Discurs. II.

IX. Ad rationem status pertinet Jus Regis I. Sam. VIII. v. XI.
R. Jose in Gemara Sanhedrim. Quicquid dicitur in capite de Re-
ge, ejus Rex jus habet. Salmaf. c. II. Defens. Reg. Ita ergo & Regibus
pro Amplissima & infinita, qua prae dictum est jus regum potestate,
omnia licent, cum possint si velint; magis tamen expedit, illo sum-
mo jure non uti, & licentia quam habent non abuti. Status Regium
apud Samuelem expependum est, non de nudo facto. Scilicet
cum aut dignitas ita regia, aut necessitas aut salus Reipublicae
est, tum demum usurpare hoc jus, cum modo rationis Regibus
licet.

X. Ratio status est, Legem ferre non severae Justitiae magis,
quam moribus hominum conformem; Sin minus, non obser-
vabitur. Quia Lex nullam vim habet, qua impellat ad paren-
dum, nisi quam a more acceperit. Aristoteles Lib. II. Politic. c.
VIII. Sic Campanella de Monarchia Hispanic. c. XI. Populi Se-
pentrionales amant leges humanas, & volunt verecundia potius
coerceri, quam vi. Propter hanc causam Belgium Dux Albanus
possunt

persuadedit. Meridionales, sicut Vandalosibi strictum jus amant.
Itali item Lusitani & Cantabri medocritatem expeririunt.

XI. Legem violare aliquando, ratio status est; ne conservanda Reipublica causa lata, ad perniciem civitatis conferatur. Exemplo Epaminondas est, de quo Nepos invita ejus. *Hic cum imperium esset abrogatum, atq; in eorum locum alii praetores successissent, Epaminondas Plebiscito non paruit; idemq; ut facerent, persuasit collegis, & bellum quod susceperas gessit. Posthabita Legge Thebana, qua morte multabas, si quis imperium diutius retinisset, quam lege praescriptum foret. Namq; animadvertebat, ubi id fecisset, totum exercitum propter praetorum imprudenciam insipientiamq; belli periturum.*

XII. Clementiam ante Justitiam ponere, ratio status est. Diversum praecipit Jacobus VI. magna Britanniae Rex Lib. II. *Ὁσπλιὸν Δῶπυ. In transgressores, inquit, exerce leges, dein misericordia tempera, cum senseris populus, te ubi usus est posse ferire. Nam si ab initio clementiam ostentes, cresces in immensum delinquentium numerus; cresces tui contumtus; & cum punire volueris, major eris fontium quam infontium numerus; nec promsum eris decernevo, unde facere oporteat initium poena. Atq; ita multos perdes invitus, quos temporativa paucorum poena servare potuisses. Praesertim in delictis majoribus, qua nunquam sunt sine poena; ut magia, homicidium deliberatum; incestus intra veritos consanguinitatis gradus, exhibitio veneni, adulteratio moneta; paderastia. Sed obstat saepe ratio belli, & novum imperium inchoantibus utilis clementia fama. C. Tacitus IV. Histor. c. LXIII. n. II.*

XIII. Scelera aliquando impune transmittere, ratio status est. Nam ut in humano corpore morbos aliquos toleramus, ne totum medicinis impar succumbat; sic labe & vitia Reipublicarum ferenda interim, aut in commodius rejicienda tempus, dum citra invidia & sine tumultu vindicentur. Ita Caesar Lib. III. de Bell. civil. c. LX. *neque tempus illud animadversionis esse existimans, & multa vitia eorum concedens, etiam disputo coram*

totam. De Appio Livius Lib. II. c. LXI. Semel causam dixit, quo
semper agere omnia solitus erat accusatorio Spiritu; adeoque constan-
tia sua & Tribunus obstupescit & plebem, ut diem ipsi sua volun-
tate producerent: trahi deinde rem sinebant. Idem de Junio
Bruto Lib. XXIII. c. XIV. Ad ultimum prope desperata Reipubli-
ca auxilium, descendit equo dixitque: Qui capitalem fraudem
ausi, quibus pecunia iudicati in vinculis essent, qui eorum apud se
milites fierent, eos noxa pecuniarum, se exsolvi iussurum.

XIV Magnos viros sceleratos & opportunos vindictae, clam-
potius tollere & ex improvise, ratio status est. Nisi enim impru-
dentes opprimas, qui iam professo in te odio sunt, quae parturue-
rint haecenus hostilia, audebunt, & plures in societatem scele-
ris trahent. Talis Lentulus cum sociis periit in carcere quod
TULLIANUM appellatur Sallust de Bel. Catalin. De quo ita
Appianus Lib. II. de civilibus Romanorum Bell. Veritus itaque, Cicero,
ne instante nocte aliqua conjuratorum manus in foro exurgeret, ac
pro illis pariter & seipso sollicitus, ne quid durum, aut foedum molire-
ntur, utilius esse ratus, cum Senatus in curia adhuc esset, celeri-
ter nullo iudicio rem conficere, unumquemque ex conjuratis in carce-
rem deduci imperat, ibidemque, multitudine inscia supplicio affecit.
Posthac in forum delatus palam eos interisse significavit. Ceteri
metu territi, ac sibi ipsis praecavaentes hinc inde dilabuntur; eoque
modo civitas a trepidatione, qua cunctis eadem die potissimum in-
stiterat, paulisper respiravit.

XV. Nulla ratio status est, Subditos trucidare Regem; invi-
olabile & sacrosanctum caput, quamdiu tenet imperium. Bu-
chananus quidem de jure Regni apud Scotos, hunc morem Sco-
tis legitimum affirmat: Possem ait, enumerare duodecim, aut citius
amplius Reges, qui ob scelera & flagitia, aut in perpetuos carceres
sunt damnati, aut exilio vel morte voluntaria justas scelerum pe-
nas fugerunt. Sed ne quis vetera & ob solet a me referre causetur,
Si Culenos, Evenos, & Ferchar dos commemorem, è patrum nostro-
rum memoria paucos proferam. Jacobum tertium omnes ordines
jure

jure casum in conventu publico judicatum, non est dubium, quin ad exemplum in posterum proponi voluerint. Sed facta ille Gentis suæ, non justitiæ decora jura demonstrat.

XVI. Honores venales habere, ratio status est; ut exhaustum reficiatur ærarium. Bodinus Lib. VI. de Republ. n. DC. LI. Omnium tamen sordidorum mercatura generum, quæ multa ac varia sunt, nulli sordidius nulli turpius nullum detestabilis magistratuum & honorum mercaturæ; quæ nunquam tolerabilis esse potest, nisi extremis temporibus, ut saluti rei publicæ consulatur; quo Venetos Reipublica calamitates adegerunt, ut honores & imperia proscriberent. Ludovico Rege Francorum gravissimis bellis premente: nam totos septem annos publicis rationibus paulo minus quater millies expensæ tulerunt; cujus summa decimam partem ex honorum mercatura quaesiverunt: vigesimo post anno Franciscus major Rex Francorū Præcuras urbanas hujus imperii bisariam divisit, & utrasq; proscripsit, ac sensim cetera quod, venalia fuerunt.

mundi
Hic.

XVII. Consiliū Gratia, supra consiliū Justitiæ attollere ac reddere sublimius, ratio status est. Quo pluribus ex omni gente conciliatis amicis insistat Respublica, mandato optimis quibusq; convenienti munere. Campanella de Monarch. Hispan. c. XII. Cum Hispani solertes sint in rebus subtilibus, quæq; verbis opus habent; Germani autem in rebus quæ manu geruntur, laboremq; requirunt; Itali in rebus ad gubernandum spectantibus; enitendum est Regi, ut pro hac diversitate consilium quoq; ordinet. Dico igitur, consiliū re nauticæ & maritimæ spectans, Lusitanis & Genuensibus potissimum deferendum: Illud vero quod ad artes mechanicas, ignes artificiales & machinas spectat, Transalpinis demandetur; atq; quod rerum gubernacula concernit, Italis: quod vero munimentorum, militarium custodiarum, explosionum itidem atq; Legationum aut etiam religionis proprium est, ad Hispanos deferatur. Et cum Rex Hispaniarum universi orbis Dominus fieri debeat, omnes gentes ad mores Hispanorum induendos pelliceat, id est faciat, omnes Hispanas.

B

XVIII.

XVIII. Ratio status est, magnis Viris forti provincia interdici, à magna administratione avocare; suspectos specie honoris alio seponere, aut tale quid offerre, quod auferri facile queat. Sic Augustus vetitis, nisi permissu ingredi Senatoribus, aut E-
quitibus Romanis illustribus seposuit Egyptum; ne fame urgeret It-
aliam, quisquis eam provinciam, clausuraq; terre ac maris, quam-
vis levi presidio adversum ingentes exercitus infedisset. C. Tacitus
II. Ann. c. L. IX. n. IV. Quæ verba quemadmodum accipienda, ple-
nius exponit Dion. Calsius. Lib. LIII. Præterea edixit, ne quis Sena-
tor injussu suo permissuq; extra It aliam abiret. Honoribus vero ex-
uendi, ne quis supra principem scandat. C. Tacit. IV. Hist. VIII. n.
VI. Et quid vetat à segni Galba reperta, convertere in sapienti-
am? quibus suspectum ille in Poppæa Othonem in Provinciam Lusit-
aniam specie legationis seposuit? C. Tacitus I. Hist. XIII. n. V. De
Navarræo retinendo Granvellanus Bolitanum Principem at-
que Albanum Ducem, hæc docuerat; Periculi plenum esse negoci-
um ac planè vitreum: in quo tractando peccari posset non minus avi-
ditate atq; impetu, quam securitate ac negligentia. Proinde sibi
videri, in rem esse Borbonio aliquid offerre, modo id ejusmodi sit,
quod auferri possit, si forte is à suscepta deflesteret via. Strada Lib.
III. de bel. Belg. decad. I.

XIX. Tributa acerba ἐπιπεφάλαια, Fumaria, Ἐλακηνόμια
aliquando exigere, ratio status est. Quo, cum omnia sua Rei-
publicæ debeant Subditi, durum illud atq; asperum variis no-
minibus, ac veluti per partes leniatur. Quandoquidem *neg-
quies Gentium sine armis, neq; arma sine stipendiis, neq; stipendia
sine Tributis haberi queunt.* C. Tacitus. IV. Hist. c. LXXIV. n. II.

XX. Ratio status est foeneratores tolerare; ut egestati Rei-
publicæ subveniant. M. Zucrius Boxhornius de Trapezit. *Sed
Trapezitas tandem denuo admittere coacti sunt magistratus, ob
summam, quam effugere vulnerant, & effugere se non posse experi-
endo quotidie discabant, necessitatem. Quæ ex necessitate ejus-
modi conduntur, leges temporum non hominum, Tullius appellavit.
Ita mensa Trapezitica ex necessitate admissa censenda est portuum
porum*

porum, & eorum iniquitate utentium Traperitarum, quam magi-
stratus. Quis nescit illud verissimum Publici Syri? Necesitas le-
gem dat & non accipit. Quæ tolerantia cum suspecta videretur
Maresio, non immeritò à Graswinckelio confirmata est.

XXI. Ratio status est, donaria Subditorum aliquando nec
negligere nec capere planè, etiamsi necessitas fuadeat. Ne aut
superbia illic, aut hic arguatur indigentia. Suetonius in Octa-
vio c. LVII. In restitutionem Palatina domus incendio, absumta, ve-
terani, decuria, tribus, atq; etiam sigillatim è cætero genere homi-
num, libentes ac pro facultate quisq; pecunias comulerunt: delibante
Augusto tantummodo summarum æervos, neq; ex quoquam
plus denario auferente.

XXII. Peregrino milite stipare latus regium alicubi, ratio
status est. Si forte tam levi atq; infida indole regni nascuntur
populi, aut proximi quicq; struant insidias. Aristoteles Lib. V.
Polit. c. X. Peregrinam custodiam ad Tyrannidem interpreta-
tur. Sed præclarè Boeclerus Annot. in C. Tac. Ann. l. c. VII. n. II.
Id incautè non est accipiendum & absolute, sed consideratis causis &
circumstantiis. Prudenter enim sanè miscntur interdum civibus pe-
regrini, sicut Germanos Augustus & alii miscuere cæteris, inciduntq;
causse, ob quas merito & sine proposito tyrannico, ad externa natio-
nis custodias decurritur.

XXIII. Ratio status est, alicubi Delatoribus uti. Plato Lib.
III. de LL. Maximè inter initia imperii; ut ab insidiantibus
Principes caveant. Tanta latebra humani animi sunt, nec us-
quam tuta securitas. Seneca Ep. XCI. Bellum in media pace con-
surgit, & auxilia securitatis in metum transeunt; ex amico inimicq;
& c. Invadit temperantissimos morbus, validissimos phibitis, inno-
centissimos pena. Itaq; & Alexander Severus, de omnibus ho-
minibus, per fideles homines suos semper quaesivit, & per eos quos ne-
mo nosset hoc agere. Lamprid. in vit. Ejus. c. XXIII.

B 2

XXIV,

XXIV. Militem donis allicere aliquando, quam ex virtute sumere, ratio status est; No sollicitatus alio flestat ac deserat. Sic militem donis conciliat Augustus. C. Tacitus. I. Ann. II. c. II. v. Nam ubi miles, sibi imperium; ceteri servant Aristoteles Lib. VII. Polit. c. XIV. Unde Maximus Tyrius dissertat. XI. Cretenses quando liberi fuerunt? cum arma gererent, cum sagittare auderent, cum venari. Servi quando? cum agriculture operam darent. Quando liberi fuerunt Athenienses? Cum Cadmeos oppugnavunt; Jonas in colonias miserunt, Heraclidas exceperunt, ejecerunt Pelagos. Servi quando? cum ereptis armis Pissiratis agriculture incumbere populum coegerunt. Incepta vero illa Galba vox, legi se militem non emi, nec enim ad hanc formam cetera erant. C. Tacitus I. Hist. V. n. V.

XXV. Alienæ Reipublicæ ministros sibi adjungere benivolentia, ratio status est; ut si quid sequius inciderit, & hi mala nostra avertant salutari monito: Sed corrumpere nefas est. Hugo Grot. Lib. III. de jur. Bel. & Pac. c. I. n. XXI. & n. XXII. Semper qui alteri peccandi causam dat, peccat & ipse: Aliud est si quis opera sponte nec suo impulsu peccantis ad rem sibi licitam utatur: quod iniquum non esse Dei ipsius exemplo alibi probavimus.

XXVI. Principes ipsos ad fœdera & colloquia mutua haut facile congregari, ratio status est, ne invicem invidia sint. Cominatus Lib. II. c. VIII. Struke pari potentia principes faciunt, cum in colloquium conveniunt ipsi, decursis presertim adolescentiæ annis, jociq; & lusuibus, quibus ea atas est dedita, emulatione succedente, neq; sine periculo contingat, neq; si id absit, opere precium aliud sit, quam invidia adiumq; majus. Sicut commodius putem controversias inter reges, & si quid aliud negotii est, per legatos viros prudentes componi, ipsos vitare colloquia ea, si salvam amicitiam cupiunt. Fieri enim non potest, quin inter aulicos de prateritis sermo recurrat, non absq; molestia jurgiiq;. Aliis splendidior sit cultus necesse est; inde joci salesq;. Lingua, moribus, institutisq; discrepantibus eadem placere qui possint? Princeps alter altero honestiori facie, decentioriq; cultu, est: illi predicari à multitudine jucun-

juvandum est, vituperari ingratum alteri. Dimisso conventu huius
jactantur, primum occultè, deinde palam & in circulis. Nihil enim
tam arcuatum est, quod non efferatur in vulgus prodeat. De ex-
emplis, ipsum Cominæum adi.

XXVII. Ratiæ status est, ad dirimenda vicinorum dissidia
se offerre Principes: ut apud utrosq; inita gratia, undiq; regno
securitatem circumdant. Illa vero impiæ Philippi artes; de
quibus Justinus Lib. VIII. His ita gestis forte evenit, ut eum fratres
duo reges Thracia non contemplatione justitiæ eius, sed invicem me-
ruentes, ne alterius viribus accederet, disceptationum suarum judicium
eligerent. Sed Philippus more ingenii sui, ad iudicium veluti ad bel-
lum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu supervenit; & regno
utrumq; non iudicis more sed fraude latronis ac scelere spoliavit.

XXVIII. Ratio status est, Speculatores sub nomine legato-
rum, deprehensos dimittere, cum possis tollere; Ne malè au-
dias. Sic cum Volcos Speculatores deprehensos iudicarent. Romanus
ceteri dignos supplicii, Postumius negabat, bonis viris imitandam
malorum improbitatem, satius esse dicens & magnanimis viris dignius
erant in eos qui miserint servare, quam in missos effundere; & ob no-
men Legationis, quam palam præ se ferant, dimitte eos potius,
quam saviendum propter tectum speculationis facinus; ne Volcis
detur honesta belli occasio, simulaturis legatos esse cæcos contra jus
Gentium; nec aliis inimicis occasio præbeat ut spargendi, quanquam
falsi, non tamen ratione ac fide carentis rumoris.

XXIX. Fœdera rumpere aut fidem fallere, non nisi impia ra-
tio status est. Equidem his artibus Principem suum imbuunt
Machiavellus. XVIII. Quocirca ad omnem ventorum & fortunæ
conversionem versatile ingenium Princeps habeat est necesse, & (ut
jam dictum est) ab eo quod bonum est ne discedat, ac si necessitas
urget, edoctus sit & malum avertere. Sed Principem ille non-
bonum format. Quod si homines à se alienant, & Deos sibi red-
dunt

Sunt inimicos, qui religionem violant, quomodo rebus suis consulent? C. Nepos in Agesilao,

XXXV. Pacem ubique praeferre, aliquando & inducias pacifici, ac interim bella parare, ratio status est: nō ipsæ induciarum conditiones aliter convenerint. Nam *juris Gentium est contra ladentem sibi consulere* Gebhardus in not. ad Agesila. Nepot. *Hec igitur cum primis diligenter est observandum rerum publicarum moderatoribus, ne ignorent consilia eorum atq; proposita, qui vel inimicitias finiunt vel amicitias ineunt; quando nimirum tempore cedentes, quando item revera animis fracti pacem faciant: ut ab illis quidam caveant, tanquam ab insidiatoribus temporum; his vero fidem habeant, & si quid inciderit, tanquam veris amicis aut subditis imperent.* Polyb. Lib. III. Hist.

XXXVI. Ratio status non nisi perversa est, disseminare bella inter Subditos. Causas Campanella exponit c. XVII. *Primo quia regem crudelissimum tyrannum reddit, qui sibi soli, non vero universo populo prospiciat; ita ut per mutuum subditorum odium non amor in regem, sed timor & invidia accendatur. Secundo quia dominum naturale concordiam inter populos exposcit, quo firmius in propulsandis inimicis persistant, atq; unus alium domi militiaq; mutuis officiis sibi devinciant. Quin & periculum est, ne intellectus artibus proprioque errore agnito, in disseminantem subditorum arma redeant.*

XXXVII. Hostem quondam amico ulcisci, ratio status est. Nam amicorum odia vehementissima: & explorata fortitudo juxta, atque imbellia. Sic Justinianus Imperator Sandilcho Hunno adversum Zabergam Hunnum usis, omne Hunnorum nomen delevit. De quo Agathias Lib. V. *Vigente verò adhuc seditione & Byzantium renunciata, eum demum cognita fuit, manifesteque declarata Imperatoris prudentia & consilii roboratio, quod nimirum Barbaris se invicem consicientibus ipse arma non movens, vicis animo consilio in utraq; belli inclinatione & positus est sua spe.*

Ad

Ad
Generosum Juvenem

BOGISLAUM
à SOMNIZ
Equitem Pomeran.

De
RATIONE STATUS
disputantem.

I, fortem contende gradum; vestigia magni
SOMNIZI fratris sequeris: quid sanguine tantum
Jungi optes? studiis & doctæ mentis honore
Plus fratrem ferre decet. Sic Castora virtus
Æmula Pollucis stimulis majoribus egit,
Instinxitq; animos, ne fratrem solus amaret,
Verum instar simul ipse suum: Nec parva movebis
Gaudia, BOGISLAE, Tuo, cum volvere chartas
Has dabitur, pariterq; ipsum se cernere in illis.
Fallor, an hoc etiam adjiciet: *quod culmen adeptus*
Nunc teneo, hoc spondet Frater tibi semita fratris.

Raptim f.

Augustus Buchnerus

Ad

Generosum ac Nobilissimum

DN. BOGISLAUM à SOMNITZ,

Des

RATIONE STATUS

disputantem.

Flecte ratem ; ferit unda Deos. Quid saucia ventis
Vela per obliquos cessas inducere fluctus?
Dum jacet, æquor ama simul at venientibus Austris
Fulminis incumbunt ala, circumspice litus.
Non sola expediunt Recti discrimina cura,
Cum sævit fortuna ferox ; accedere fatis
Una salus miseris. Tu portum fortiter intra
Mille per ambages, quo tanta pondera mentis
SOMNITZI inclinant ; Sic ferves publica victor.

M. CASPAR. ALEXANDRI,

914.A 7578

ULB Halle 3
002 715 147

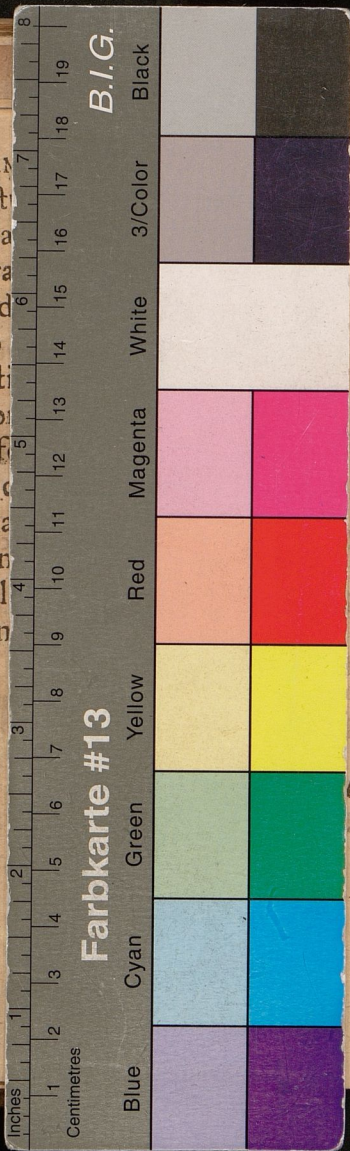
f
sb.

1017

1939

16

88

HYPOMNEMATA POLITICA,
DE
RATIONE STATUS
PRÆSIDE
M. CASPARE ALEXANDRI
publicè disputabit
BOGISLAUS à Somnis
*in Auditorio minori,
ad diem V. Octobr.*

WITTEBERGÆ, Excudebat Johannes Hake, 1653.

88

